

УДК-378
3-41

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету

Серія:

Економічні науки

Заснований у 2000 р.

Випуск 28

Частина III

ЧИТАЛЬНИЙ
ЗАЛ

адекватного відбиття права й норм Конституції України, а його гарантії не забезпечені державними, регіональними й місцевими бюджетами.

Доведено, що на цей час ЖК України диктує принципово нові підходи до системи управління житловим фондом незалежно від форми його власності (державна, регіональна, приватна). Однак однією з проблем реформування житлової сфери є те, як вибудувати принципово нові відносини між власниками житла, що проживають в одному будинку. Обґрунтовано, що об'єктом управління повинен бути кожний багатоквартирний будинок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Долгальова О.В. Необхідність реформування підприємств житлово-комунального господарства та участь в цьому суспільних об'єднань і підприємств малого бізнесу // Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання реформування житлово-комунального господарства в Україні», Макіївка-Слов'янськ, 14-16 травня 2008 р. – С. 75–77.
2. Дорофійенко В.В., Псарев Г.Ю. Предпосылки реформирования жилищно-коммунального хозяйства города в контексте реформирования системы местного самоуправления // Збірник тез доповідей II міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання реформування житлово-комунального господарства в Україні». – 2009. – С. 165–167.
3. Дорофійенко В.В. Про деякі аспекти щодо проекту загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2008–2012 роки // Збірник наукових праць ДонДУУ: «Соціальний менеджмент і управління інформаційними процесами», серія «Державне управління». – Том IX, вип. 95. – Донецьк: ДонДУУ, 2008. – С. 213–219.
4. Запатріна І.В. Реформування ЖКХ в контексті забезпечення національної безпеки України / І.В. Запатріна // Стратегічна панорама. – 2007. – № 1. – С. 82–90.
5. Качала Т.М. Інноваційні проекти реформування житлово-комунального господарства / Т.М. Качала // Матеріали V науково-практичної конференції «Модернізація політики та управління в Німеччині та Україні в контексті євроінтеграції». – Черкаси: ЧДТУ, 2009. – С. 3–5.
6. Качала Т.М. Теоретичні засади системи управління житлово-комунальним господарством міста та напрями її реформування / Т.М. Качала // Збірник наукових праць Інституту регіональних досліджень «Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Регіональна політика сталого розвитку: принципи формування, механізми реалізації». – Вип. 5. – Львів, 2002. – С. 242–249.

УДК 324.456

ЗАКОНОДАВЧІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Чепурда Л.М., к.е.н., доцент
Черкаський державний технологічний університет

Исследованы законодательные основы формирования и функционирования механизма предоставления социальных услуг. Определены основные понятия по данной тематике, а также проанализированы основные нормативные документы, регулирующие механизм предоставления социальных услуг.

Ключевые слова: механизм, социальные услуги, нормативные акты, закон, социальная инфраструктура.

Legislative foundations of the formation and functioning of social services rendering mechanism are investigated. Main concepts on the subject are determined and also main regulations governing the social services rendering mechanism are analyzed.

Key words: mechanism, social services, regulations, law, social infrastructure.

Вступ. Джерелами інформації про термінологію й використовувані поняття у сфері соціального обслуговування є ряд офіційних документів: законів, положень, рекомендацій. Українське законодавство перебуває на етапі свого становлення, а тому воно постійно змінюється, доповнюється: ухвалюються не завжди узгоджені між собою нові законодавчі акти, нормативно-правові документи, які покликані забезпечити юридичне підґрунтя для розв'язання різнопланових соціальних проблем.

Аналіз останніх досліджень. Питанням розвитку соціальної сфери та інфраструктури присвятили праці багато науковців, серед яких варто виділити Куценко В.І., Бандур С.І., Трілінберг Г.І., Удовиченко В.П., Остафійчук Я.В та ін. Базуючись на їх дослідженнях, в контексті цієї роботи проаналізуємо існуючі проблеми формування функціонування механізму надання соціальних послуг.

Мета. Метою роботи є дослідження законодавчих основ формування та ефективного функціонування механізму надання соціальних послуг.

Виклад основного матеріалу. Україна ратифікувала чимало міжнародних та європейських конвенцій і декларацій, які поки що здебільшого не знайшли свого відображення в нормах українського законодавства. Хоча Конституція України проголосила принцип пріоритету міжнародного права над національним, але у практиці соціальної роботи реалізувати це складно [1, с. 45].

Відносини у соціальній сфері регулюють закони України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», «Про зайнятість населення», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення», «Про психіатричну допомогу», Кодекс законів про працю та ін. Вони визначають права представників соціально вразливих груп на отримання соціальної допомоги, зокрема на соціальне обслуговування.

Для практичної соціальної роботи важливими є закони «Про попередження насильства в сім'ї», «Про охорону дитинства», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям інвалідам», Кодекс про шлюб та сім'ю та ін. Ці акти регулюють питання, пов'язані із соціальним захистом дітей (визначають порядок вилучення дитини з родини і позбавлення батьків їхніх прав на виховання дітей, здійснення опіки над дитиною, яка не має батьківського піклування, порядок оформлення у різні дошкільні й шкільні заклади тощо).

Нормативно-правову базу також утворюють різноманітні положення, затверджені указами Президента України та постановами Кабінету Міністрів, які визначають порядок діяльності певних соціальних установ: Типове положення про центри соціальних служб для молоді, Типове положення про територіальний центр соціального обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян.

Важлива роль у документальному забезпеченні соціальної політики і соціальної роботи належить державним програмам, покликаним визначити пріоритети в розв'язанні соціальних проблем певних груп суспільства. Такими є Національна програма профілактики СНІДу, програма «Діти України» та ін.[4, с. 234].

Одним із перших нормативно-правових документів, покликаних законодавчо врегулювати засади соціальної роботи, став Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» (2001 р.), який у загальних рисах окреслив принципи та можливі форми роботи з цими групами клієнтів. У ньому визначено поняття «обслуговування», «супровід», «реабілітація», уточнено поняття «профілактика» з точки зору теорії соціальної роботи, введено поняття «соціальне інспектування», які фактично витлумачені як види соціальної роботи.

Закон України «Про соціальні послуги» (2003 р.) сфокусований на визначенні прав та обов'язків клієнтів соціальних служб і працівників, що надають соціальні послуги, а також на структурі сфери надання соціальних послуг та управлінні нею в цілому. У законі стверджується, що при одержанні соціальних послуг громадяни мають право на:

- поважливе і гуманне ставлення з боку суб'єктів, що надають соціальні послуги;
- вибір установи та закладу, а також форми соціального обслуговування;
- інформацію щодо своїх прав, обов'язків та умов надання соціальних послуг;
- згоду на соціальні послуги;
- відмову від соціальних послуг;
- конфіденційність інформації особистого характеру, що стала відомою суб'єкту, який надає соціальні послуги;
- захист своїх прав і законних інтересів, у тому числі в судовому порядку.

Згідно з зазначеним Законом, соціальні послуги – це комплекс заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя [3, с. 6].

З багатьма положеннями документів можна погодитися, однак у національних стандартах відсутній зв'язок між існуючою класифікацією побутових послуг у Державному класифікаторі соціальних

стандартів та нормативів і тими базовими термінами, які наведені в них. Визначення і перелік соціальних послуг, опис їхнього змісту та якості мають зазначатися у Державному класифікаторі соціальних стандартів та нормативів, який затверджує Кабінет Міністрів України.

Варто також зазначити, що поняття соціальних послуг (навіть при його більш ніж широкому тлумаченні українським законодавством) є вужчим за поняття соціальної роботи. Адже соціальна робота містить набагато більше різновидів діяльності, ніж надання соціальних послуг.

Соціальні послуги надаються державними та недержавними соціальними службами (закладами, організаціями, установами тощо), які утворюють систему соціального обслуговування населення. Вона, з одного боку, є важливим сектором соціальної сфери, який потребує належного нормативно-правового регулювання, а з другого боку, виступає технологією соціальної роботи, комплексом заходів для підтримки соціально вразливих груп населення, які здійснюються через спеціально організовані для цього інституції.

У західній літературі соціальне обслуговування тлумачиться як надання штатними працівниками соціальної служби або волонтерами конкретних соціальних послуг тим особам, які мають як звичайні потреби, так і проблеми з депривацією (відсутністю або недостатністю ресурсів) та утриманством (залежністю від інших).

Найраціональнішим, очевидно, є тлумачення соціального обслуговування як організаційної форми соціальної роботи, яка має на меті здійснення політики держави та громадських структур, забезпечення населення потенційними життєвими благами, сприяння нормалізації людських соціально-психологічних відносин, розвитку самостійності [2, с. 135].

Крім того, запропоновані визначення в стандартах, зокрема «соціально-побутова послуга», не сполучаються з поняттям «побутова послуга». Характер наданих соціально-значущих побутових послуг населенню дає підставу за виконавців вважати як державні, муніципальні установи й підприємства, так і підприємства інших форм власності, індивідуальних підприємців. Всебічний розгляд пропонуваної термінології, наведеної в різних джерелах, дозволяє уточнити терміни й визначення, використовувані під час нормування побутових послуг.

Соціальне обслуговування – діяльність соціальних та інших служб, спрямована на надання соціальних послуг, здійснення соціальної реабілітації й адаптації громадян, які перебувають у складній життєвій ситуації.

Соціальна адаптація – процес, спрямований на пристосування громадянина, який перебуває у складній життєвій ситуації, до прийнятих в суспільстві правил і норм поведінки, його оточення.

Соціальна послуга – дії соціальної служби, що полягають в наданні соціальної допомоги клієнтові для подолання ним складної життєвої ситуації.

Послуга – результат безпосередньої взаємодії виконавця й споживача, а також власної діяльності виконавця із задоволення потреб споживача.

Побутова послуга (послуга сфери побутового обслуговування) – матеріальна або соціально-культурна послуга.

Соціально-побутова послуга – послуга, що полягає в наданні соціальної допомоги клієнтові соціальною службою для подолання ним складної життєвої ситуації, спрямована на підтримку й забезпечення його життєдіяльності в побуті.

Соціально значуща побутова послуга – послуга, що надається підприємствами й індивідуальними підприємцями, спрямована на задоволення мінімальних потреб населення (для незаможних): фізіологічних – у підтримці санітарно-гігієнічного стану, потреб у відновленні втрачених споживчих властивостей предметів особистого користування й домашнього побуту або потреб у виготовленні за індивідуальними замовленнями життєво важливих нових виробів.

Споживач соціально значущої побутової послуги для малозабезпеченого населення – малозабезпечене населення, яке має найменше засобів для існування, і за незалежними від нього причинами має середньодушовий прибуток, нижчий або на рівні величини прожиткового мінімуму, встановленого в Україні.

Соціальні норми споживання малозабезпеченим населенням соціально значимих побутових послуг – показники періодичності надання послуг малозабезпеченому населенню соціально значимими побутовими послугами.

Мінімальні потреби незаможного населення в побутових послугах – потреби в послугах сфери побутового обслуговування, задоволення яких необхідне для підтримки нормальної життєдіяльності громадян, але неможливе або вкрай складне в порядку самообслуговування через відсутність у споживачів відповідного рівня професійної підготовки, необхідного обладнання й предметів праці, фізичних можливостей.

Мінімальні соціальні нормативи споживання послуг сфери побутового обслуговування малозабезпеченим населенням – єдині або групові для однорідних територій України параметри мінімальних (соціальних) потреб у побутових послугах малозабезпеченої категорії громадян.

Висновок. Таким чином, у ході дослідження визначено законодавчі передумови формування ефективного механізму надання послуг соціального призначення в Україні, в результаті чого встановлено, що основними нормативними документами, які регулюють механізм надання соціальних послуг, є такі: Закони України «Про соціальні послуги» від 19 червня 2003 р. № 966-IV, «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 5 жовтня 2000 р. № 201/-III, Концепція реформування системи соціальних послуг від 13 квітня 2007 р. № 178-р. (проект) та інші [5, с. 24]. При цьому варто відзначити, що ряд питань щодо об'єктів соціальних послуг та механізму є недостатньо врегульованими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко А.М. Соціальна робота і роль соціально орієнтованих організацій. Український і закордонний досвід / Проект Європейського Союзу «Розвиток громадянського суспільства в Києві та обраних регіонах України» / Збігнев В. – К., 2004. – 40 с.
2. Виноградова М.В. Организация и планирование деятельности предприятий сферы сервиса: Учебное пособие для студ. вузов спец. «Сервис» / Виноградова М.В., Панина З.И. – М.: Дашков и К, 2006. – 464 с.
3. Закон України «Про соціальні послуги» від 2003 р. № 45, ст. 358 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=966-15>.
4. Інноваційні моделі соціальних послуг: проекти Українського фонду соціальних інвестицій / Спільний проект Уряду України та Світового Банку «Український фонд соціальних інвестицій» / [Брижоватий Т.В., Довбня В.С., Дума Л.П., Кукурудза А.В., Майорова Н.В.] / під ред. Н.В. Кабаченко. – К.: Віпол, 2006. – 320 с.
5. Семигіна Т.В. Соціальні послуги в Україні: сьогодення та перспективи / [Семигіна Т.В., Міщенко К.С., Кіча Т.Г.] / К.: ВК «Зірка», 2007. – 52 с.
6. www.rada.gov.ua – офіційний сайт Верховної Ради України.
7. www.rainbow.gov.ua – офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України.
8. www.stat.cherkassy.ua – офіційний сайт Головного управління статистики у Черкаській області.
9. www.zakon1.rada.gov.ua – офіційний сайт «Законодавство України».
10. zdrav.chk.ua/?lng=ukr§ion=11&article=84 – Офіційний сайт головного управління охорони здоров'я та медицини катастроф Черкаської облдержадміністрації.
11. www.oda.chk.ua – Офіційний портал. Черкаська обласна державна адміністрація.

УДК 365.458

МОДЕЛЬ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРА МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО ТИПУ

Сандига І.В., здобувач

Черкаський державний технологічний університет

Охарактеризованы отдельные центры в структурном разделении бизнес-инкубатора по видам деятельности. Рассмотрены группы услуг, которые инкубатор должен обеспечить для решения проблем малых предприятий. Определены вузы, сотрудничество бизнес-инкубатора межрегионального типа с которыми в Центральном регионе является наиболее перспективным.

Ключевые слова: бизнес-инкубатор, модель, услуги.

Certain centres in structural division of a business incubator after activities categories are characterized. Groups of services which the incubator should provide for solving problems of small business are considered. Higher education institutions, with which the cooperation of a business incubator of interregional type in Central region is the most promising are determined.

Key words: business incubator, model, services.

Вступ. Бізнес-інкубатори є інструментом соціальної, економічної та інноваційної політики, інструментом підтримки малого підприємництва, особливо в початковій стадії. Сьогодні економіка нашої держави переживає перехід від регіоналізації економічного простору до міжрегіональної та макрорегіональної інтеграції. Відповідно до макроекономічного масштабу інтеграції регіонів бізнес-

інкубатори повинні орієнтуватися на комплексний розвиток макрорегіонів, виробляти міжрегіональний характер діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню питань, пов'язаних з розвитком бізнес-інкубаторів, присвячені напрацювання багатьох науковців, серед яких варто виокремити В. Андреева, Л. Васильєву, М. Зіадата, В. Гаташа, В. Демідова, В. Яремія та багатьох інших.

Зокрема, моделювання сталого розвитку регіонів в концепції БІ міжрегіонального типу відображено в роботах І.С. Благун, В.Г. Бодрова, І.Т. Зварича тощо. Проте це питання не розкрито достатньою мірою, що визначає його актуальність.

Метою роботи є дослідження особливостей моделювання бізнес-інкубатора міжрегіонального типу.

Виклад основного матеріалу. Ефективність діяльності бізнес-інкубатора повинна забезпечуватися структурним діленням на окремі центри за видами діяльності (рис. 1).

Координаційний центр забезпечує взаємодію між різними структурними підрозділами бізнес-інкубатора, а також забезпечує функціональну складову його діяльності. Навчально-освітній центр об'єднує освітні, виставково-ярмаркові, презентаційні напрямки стимулювання розвитку малих підприємств.

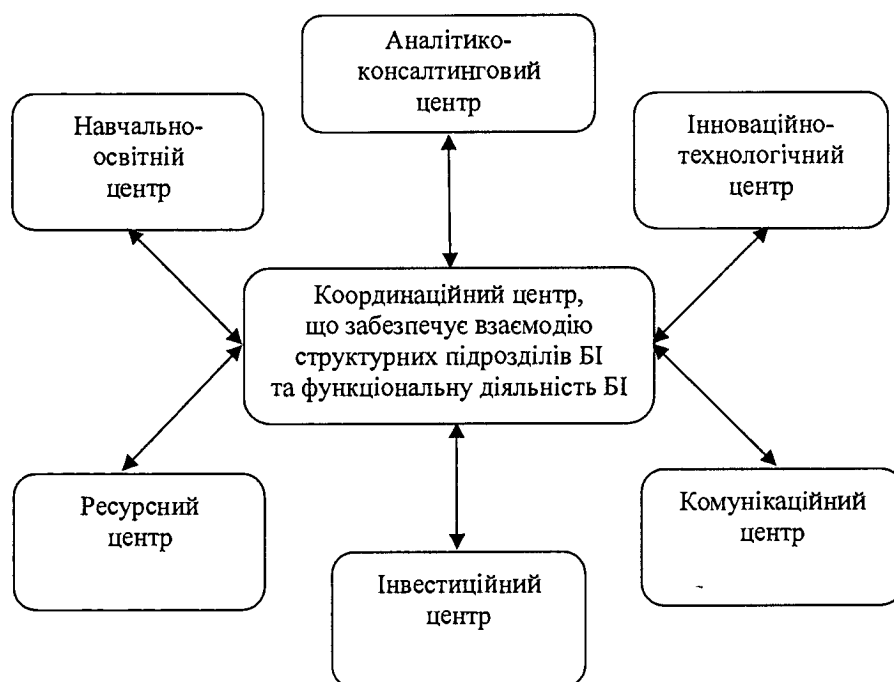


Рис. 1. Структура бізнес-інкубатора міжрегіонального типу

Інноваційно-технологічний центр є формою територіальної інтеграції науки, освіти і виробництва з метою ефективного впровадження науково-технічних розробок з етапу досліджень до комерціалізації інновацій. Ресурсний центр здійснює підготовку кадрів для потреб малих підприємств і самого бізнес-інкубатора. Аналітико-консалтинговий центр здійснює роботу з малими підприємствами, надаючи юридичні, аналітичні, маркетингові, бухгалтерські послуги, представляючи інтереси клієнтів у різних установах. Інвестиційний центр сприяє в отриманні бюджетних та позабюджетних коштів, кредитів, пошуку інвесторів, участі в конкурсах на здійснення фінансування проектів. Комунікаційний центр забезпечує взаємодію бізнес-інкубатора та фірм-клієнтів з організаціями, що надають підтримку малому бізнесу, а також сприяє встановленню партнерських відносин з бізнес-інкубатором регіону.

В українській моделі бізнес-інкубації надання площ та устаткування за пільговими розцінками має стати пріоритетним напрямом діяльності інкубаторів. В сучасних умовах інкубатор повинен в обов'язковому порядку забезпечити повний набір послуг, необхідний для вирішення проблем малих підприємств.

Послуги, що надаються інкубатором бізнесу, можна розділити на послуги з розміщення підприємств і послуги з розвитку бізнесу [1, с. 31].

Послуги з розміщення підприємств включають надання приміщень (в тому числі і спеціалізованих – виставкових площ, лабораторій, конференц-залів), необхідного устаткування, програмного забезпечення.

Послуги з розвитку бізнесу підрозділяються на юридичні, послуги зі сприяння комерціалізації технології, послуги з розробки і просування проєктів, освітні та консалтингові послуги.

Перша група послуг – юридичні послуги – включає правову підтримку підприємницької діяльності і допомогу в питаннях інтелектуальної власності. Починаючи підприємці, як правило, мають проблеми, пов'язані з реєстрацією підприємства, вибором організаційно-правової форми тощо. Бізнес-інкубатор здатний надати професійну допомогу в законодавчих питаннях, реєстрації та ліквідації фірми, здійснювати постійний юридичний супровід діяльності підприємств. Малим інноваційним фірмам особливо необхідна підтримка в питаннях інтелектуальної власності. Через міжрегіональний характер діяльності бізнес-інкубатор також має можливість здійснювати допомогу в реєстрації філіалів і представництв фірми на території інших регіонів, консультувати з питань відмінності в законодавстві.

Друга група послуг пов'язана з комерціалізацією науково-технічних розробок – доведення технології до стадії готового продукту, здатного приносити прибуток. Сприяння комерціалізації технологій включає технологічний аудит, оцінку перспектив комерціалізації, власне просування технології. Робота з кваліфікованими експертами дозволить відбирати найбільш продуктивні ідеї та технологічні рішення.

Наступна група послуг пов'язана з розробкою та просуванням проєктів, включаючи маркетингові та рекламні послуги і бізнес-планування. Надання цих послуг інкубованим фірмам не є кінцевим продуктом діяльності бізнес-інкубатора, а є способом досягнення основної мети інкубатора – створення життєздатної фірми, адаптованої до умов зовнішнього економічного середовища, що забезпечує високу прибутковість та стабільність її діяльності.

Четверту групу послуг становлять освітні та консалтингові послуги. Важливо не просто навчати підприємців-початківців, а й забезпечити безперервність навчального процесу, який включає курси підвищення кваліфікації не лише для співробітників малих підприємств, але й для персоналу бізнес-інкубатора.

В цілому, бізнес-інкубатор міжрегіонального типу повинен надавати такий набір послуг, який дозволить фірмам-учасникам налагодити виробництво і збут сучасних високотехнологічних проєктів [2, с. 41].

Необхідно відзначити, що вимоги до технічного оснащення бізнес-інкубатора регламентується Міністерством економіки України:

- наявність не менше 70 робочих місць, оснащених оргтехнікою та меблями;
- наявність для кожного робочого місця комп'ютера, принтера (індивідуального або колективного доступу) і телефону з виходом на міську лінію і міжміський зв'язок;
- наявність не менше однієї обладнаної (меблі, дошка і телефон) переговорної кімнати;
- наявність не менше однієї обладнаної (меблі, дошка, проектор і телефон) зали для проведення лекцій, семінарів та інших навчальних занять площею не менше 50 кв. м;
- наявність інтернет-каналу для не менше 80 % робочих місць бізнес-інкубатора;
- наявність оргтехніки для колективного доступу: факс, копіювальний апарат, сканер, кольоровий принтер, телефонна МІНІ-АТС;
- наявність відеоконференцзв'язку.

Окрім технічного оснащення, існують інші інфраструктурні параметри, що впливають на ефективність діяльності бізнес-інкубатора. Створення інформаційної бази даних бізнес-інкубатора міжрегіонального типу має на увазі збір і систематизацію існуючих ресурсів, що включають інформаційно-аналітичні, статистичні, довідкові і методичні матеріали, необхідні для підприємців. Інформаційна база бізнес-інкубатора міжрегіонального типу, на думку автора, повинна містити:

- 1) методики і рекомендації в допомогу підприємцям;
- 2) статистичні дані з малого підприємництва;
- 3) інформаційно-аналітичні звіти і дослідження;
- 4) правове забезпечення підтримки малого підприємництва;
- 5) інформацію про програми підтримки малого підприємництва і інноваційної діяльності;
- 6) перелік адміністративних процедур;
- 7) каталог інформаційних систем підтримки малого підприємництва;
- 8) каталог спеціалізованих структур підтримки малого підприємництва;
- 9) каталог правових інформаційних систем;
- 10) базу даних по малих підприємствах Центрального регіону;

11) зведену базу даних по Центральному регіону. Розділ представляє сукупність довідкової, ділової та аналітичної інформації про бізнес-середовище і суб'єктів малого підприємництва Центрального регіону. У розділ необхідно включити інформацію про стан економіки регіону і окремих суб'єктів, включаючи інноваційний та інвестиційний потенціал суб'єктів, дані про університети, про інноваційні проекти, в розділі мають бути матеріали про роль і місце Центрального регіону в економіці України. Бізнес-інкубатор повинен забезпечити наявність загальнодоступної довідкової інформації про свою діяльність в регіональних ЗМІ та мережі Інтернет, включаючи інформацію про послуги, що надаються, і регламент роботи, основні критерії відбору підприємств, заплановані засідання конкурсної комісії та її рішення. Також слід розробити і впровадити інтернет-сайт бізнес-інкубатора, що дозволить організувати дистанційне інформаційне обслуговування. Логічним продовженням цього процесу повинне стати створення віртуального бізнес-інкубатора на базі вже існуючого. Даний напрям розвитку є принципово важливим для бізнес-інкубатора міжрегіонального типу, оскільки дозволить інкубатору обслуговувати клієнтів за межами Кіровоградської області, надавати консультації, оцінювати бізнес-плани, проводити відеоконференції, надавати інноваційним підприємствам доступ до електронних баз даних. У перспективі необхідно створити в областях Центрального регіону відділення міжрегіонального бізнес-інкубатора або налагодити співпрацю з вже існуючими інкубаторами бізнесу, орієнтованими на комплексний інноваційний розвиток Центрального регіону.

Найважливішою умовою функціонування інноваційного бізнес-інкубатора міжрегіонального типу є взаємодія з найбільшими науково-дослідними центрами і вузами регіону, державними і місцевими органами влади, організаціями з економічного розвитку. У США більшість бізнес-інкубаторів були створені за підтримки університетів, органів місцевого самоврядування або організацій, що займаються економічним розвитком [3].

Співпраця з великими державними вузами, що володіють розвиненою науково-технологічною базою і дослідницьким потенціалом, забезпечить інноваційному бізнес-інкубатору необхідну для розробки високотехнологічних проектів матеріально-технічну базу – устаткування, програмне забезпечення, лабораторні приміщення для доопрацювання і тестування технологій тощо.

Перспективною формою співпраці бізнес-інкубатора та вузів є надання робочих місць студентам і випускникам навчальних закладів в інкубованих фірмах, як це відбувається в американській компанії Rosehulman Ventures, яка є бізнес-інкубатором, що працює у сфері інноваційних технологічних розробок.

У Центральному регіоні нині налічуються 22 державні ВНЗ. Відповідно до вибраних напрямів розвитку малого підприємництва авторіві видається вельми перспективною співпраця бізнес-інкубатора міжрегіонального типу з такими вищими навчальними закладами:

- Східноєвропейський університет економіки та менеджменту;
- Черкаський державний технологічний університет;
- Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького;
- Кременчуцький університет економіки, інформаційних технологій і управління;
- Полтавський державний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка;
- Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка;
- Кіровоградський державний педагогічний університет ім. Володимира Винниченка;
- Кіровоградський державний технічний університет;
- Кіровоградський інститут регіонального управління та економіки.

Як показує практика, інноваційні бізнес-інкубатори найчастіше співпрацюють з технічними університетами. Співпраця з гуманітарними вузами перспективна для розробок у сфері логістики, управління персоналом, оптимізації підприємницької діяльності. Основними критеріями вибору університету є наявність відповідних спеціальностей, розвиненої науково-технічної бази, можливість використовувати лабораторні приміщення або устаткування університету для досліджень.

Пропонована форма кооперації забезпечує переведення дослідницької роботи на комерційну основу і передачу технологій для використання в нових галузях. Подібна співпраця також дозволить молодим фахівцям ефективніше вирішувати питання працевлаштування.

Малі підприємства зможуть надавати посильну підтримку дослідженням і розробкам, спрямованим на створення інноваційних технологій, і при цьому отримувати частину доходу від комерціалізації інновацій.

Перспективним напрямом підвищення інноваційної активності бізнесу є розвиток співпраці між малими інноваційними фірмами і великими підприємствами регіону. Кооперація малого і великого

бізнесу за посередництва бізнес-інкубатора міжрегіонального типу дозволить прискорити впровадження нових технологій, необхідних для оптимізації великих виробництв. Можливі також такі форми співпраці, як виконання субпідрядних робіт і надання великим підприємствам спеціалізованих сервісних послуг. Взаємодія дає можливість поєднати підприємницьке чуття і мобільність малих підприємств з менеджментом, комерційними і технічними навиками великих компаній. Великі підприємства отримують можливість інвестування в НДДКР, малі фірми – доступ до додаткових фінансових ресурсів. Співпраця малого і великого бізнесу є взаємовигідною – учасники отримують нові виробничі можливості за рахунок ефективнішого використання досвіду і ресурсів сторін.

Важливою умовою створення бізнес-інкубаторів міжрегіонального типу є державна і регіональна підтримка, що виражається у виділенні бюджетних коштів на створення і поточну діяльність бізнес-інкубаторів [2, с. 41]. Крім того, регіональна влада має інформацію про ділові зв'язки в регіоні, володіє знанням про пріоритетні напрями розвитку і потреби Центрального регіону. Місцева влада має можливість залучати в оборот приміщення, вилучені для погашення заборгованості з податків, сприяти в реєстрації господарюючих суб'єктів, бути посередником у врегулюванні розбіжностей і конфліктів, надавати гарантії при кредитуванні господарюючих суб'єктів, встановлювати пільги з податків і орендної плати, виділяти місцеві замовлення і фінансову допомогу через фонди підтримки підприємництва і цільові програми. В «Обласній програмі розвитку малого підприємництва у Кіровоградській області на 2011–2012 роки» передбачений захід щодо розміщення державного замовлення на НДДКР для подальшої передачі цих результатів малим підприємствам, які візьмуть на себе зобов'язання з їх впровадження у виробництво. Потенційними виконавцями цього держзамовлення можуть стати інноваційні підприємства – резиденти бізнес-інкубаторів. Реалізація цього механізму дозволить вирішити відразу два завдання:

- стимулювання попиту на інноваційні розробки і забезпечення замовленням резидентів бізнес-інкубатора, що істотно підвищує їх шанси на успіх і зменшує ризики венчурного фінансування;
- забезпечення виробничих підприємств необхідними науково-технічними розробками з нульовими витратами на їх придбання, що значно здешевить технічну діяльність і знизить інвестиційні ризики цих підприємств [4].

Висновок. Таким чином, ефективність діяльності бізнес-інкубатора повинна забезпечуватися структурним поділом на такі центри за видами діяльності: координаційний центр, навчально-освітній центр, інноваційно-технологічний центр, ресурсний центр, аналітико-консалтинговий центр, комунікаційний центр.

Співпраця бізнес-інкубатора міжрегіонального типу з деякими вищими державними навчальними закладами, яких у Центральному регіоні у теперішній час налічується 22, авторів видається вельми перспективною. Пропонована форма кооперації забезпечує переведення дослідницької роботи на комерційну основу і передачу технологій для використання в нових галузях. Подібна співпраця також дозволить молодим фахівцям ефективніше вирішувати питання працевлаштування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пономарьов І.Ф., Гайдатов О.В. Бізнес-інкубатори як елемент інфраструктури розвитку малого підприємництва (закордонний досвід і перспективи його використання в Україні) // Економіка промисловості. – 2002. – № 1. – С. 27–32.
2. Андреев В.О. Результати програми розвитку бізнес-інкубаторів в Україні / В.О. Андреев, Т.О. Андрущенко та ін. // Розвиток науково-технологічних парків та інноваційних структур інших типів: Україна і світовий досвід: матеріали Першої міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 3–5 липня 2002 р.). – Л.: ЛьВЦНТЕІ, 2002. – С. 41–46.
3. Проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/Table/Jalilo_m/index.htm
4. Програма розвитку малого підприємництва у Кіровоградському районі на 2009–2010 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kirrda.kw.ukrtel.net/files/programa.doc>